Székesfejérvár, 1898. V. évfolyam, 125. szám. Csütörtök, deczember 22.

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „*Fejérmegyei Napló*“, a vobis institutam ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általatok katholikusok törekvéseinek előmozditására „*Fejérmegyei Napló*“ czim alatt létesitett uj lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. *Leó* pápa *Zichy* Nándor grófhoz, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak:
Egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 5 kr.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:
Németh Ödön.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség: **Simor-utcza 39.**
Kiadóhivatal: **Számmer Imre könyvnyomdája.**

Csak előre!

Az ország katolikus de különösen néppárti köreiben méltó feltünést fog kelteni annak a levélnek a tartalma, amelyet *Esterházy* Miklós Móricz gróf a néppártnak egyik vezéralakja *Molnár* János pápai prelátushoz, az országgyülési néppárt elnökéhez intézett. A nemes gróf nehéz aggodalmakat táplál a néppártnak a mostani politikai helyzetben tanusitott magatartása fölött s ez aggodalmainak oly határozott formában ad kifejezést, amely egyenlőnek látszik a néppárttól való elszakadásával. Kárhoztatja, hogy a néppárt résztvesz az obstrukczióban, a mivel a pártprogramm egyik sarkalatos pontját — az 1867-iki kiegyezés megujitását háttérbe szoritja.

Bizonyára szomoruságot fog okozni minden néppárti hazafinak, hogy *Esterházy* grófot, akinek oly nagy érdemei vannak a néppárt létrejötte körül s akit egyik oszlopának tekintett a párt, más utra vezeti meggyőződése a politika terén s igy megfosztja a pártot attól az örömtől, hogy továbbra is táborában lássa az ő nagyrabecsült egyéniségét. Nagy veszteség ez tagadhatatlanul, de amikor nemzeti érdekekről, az alkotmány megvédéséről van szó, nem szabad hogy megakassza bennünket védelmi harczunkban semmiféle veszteség, bárhogy sajogtassa is az külömben a szivünket.

Az országgyülési néppárt nem egy ember, aki elvégre is könnyen tévedhet ama alapelvek megállapitásánál, amelyek meggyőződése bázisát képezik, hanem igénis az a meggondolt, okos emberek tekintélyes csoportjából, akik bizonyára meghánytak vetettek minden eshetőséget, amikor kezet fogtak az országgyülés egész ellenzékével s fegyvert emeltek annak a szent jognak a megvédésére, amely egyedüli kincsét képezi a nemzetnek s szövetkeztek arra, hogy eltávolitsanak olyan embert a kormányelnöki polczról, aki csak veszedelmére van az országnak. Nem személy ellen való küzdelemről van most szó, hanem arról, hogy pusztuljon az a rendszer, amelyet képvisel az a személy, aki ellen a harcz folyik.

Menjünk visszafelé néhány esztendővel, vissza azokhoz a napokhoz, amelyeken zászlót bontott a néppárt az igaz ügy védelmére. Vajon mivel iparkodtak bennünket akkor a nép előtt diszkreditálni a kormány bérencz lapjai? Bizony csak azzal, hogy a néppárt hazafiatlan, hogy a néppárt tolja az osztrák érdekeket stb. stb. Nemes nyugalommal fogadta akkor a lelkes sereg ezt agyanusitást, erőshittel a jövőben, amely czáfolata lesz bizvást a rágalmaknak.

Ime elérkezett most az alkalom, hogy megismerjék azok is a néppárt hazafiasságát, akik eddig csak rágalmazói voltak; megismerjék, de egyuttal érezzék is erejének egész sulyát! Lehetetlen lelkesedés nélkül néznünk az önfeláldozó harczot, amelyben ime most a néppártot küzdeni látjuk s lehetetlen megbarátkoznunk azzal az eszmével, hogy jobb volna, ha azon az uton állana ma is a néppárt, amelyre most Esterházy gróf levelében rámutat. Egyébiránt, nincs már messze az idő, amikor eredmények fogják eldönteni, nem tévedett-e Esterházy gróf ur, amikor félreállásával a néppártnak ezt az osztatlan nagy fájdalmat okozta!

Hogy olvasóink megismerjék bővebben a nemes gróf elhatározásának indokait, ime itt közöljük a levelet egész terjedelmében.

Jankó.

— A »Fejérmegyei Napló« tárczája. —

Irta: **Prigl Olga.**

Jánosnak keresztelték, de az egész falu csak ugy hivja: Jankó, bolondos Jankó. A bolondos előnevet is csak azóta kapta, mióta véletlenül kiesett a kocsiderékból, s az esésben valahogy a fejének lett baja, mintha a halántékait oldalt egy kissé összenyomták volna, mert a homloka hegyesebben áll előre, mint más embernek. Talán csak egy hajszálnyira, — de a ki ránéz észreveszi rajta és sokszor még hangosan se átalja előtte mondani: ugy-e hogy nincs ki ez a gyermek?

Jankó ugy tesz mintha nem értené, csak mosolyog. Vagy talán nem is érti.

Nagynövésü gyermek tiz esztendős korára, s télen nyáron egy bekecsben jár. Az anyja szegény asszony, elválva él az urától és kofálkodásból tengeti életét. A nagyobb városokba járt el hetipiaczra, s egy vaggonban utazik a tyukjaival, kacsáival együtt. Panaszkodik sokszor: Kérem nagy lom ez a gyermek, olyan mihaszna . . .

Pedig Jankó keres is, szüntelen ott lóg nyakában a madzagra kötött vászonzacskó, a miben mindig van egykét krajczár. A vonatokhoz jár ki, s a parasztasszonyok czók-mókját segiti behordani a városba. Aztán ugy tud futni, mint egy agár. A pajtásai is csak azért szeretik, s Jankó szabad idejében hüségesen végighanczurázza velük az utczát. Azok közt is mindig ő a jó bolond. Sohse a gazda a mikor lovaznak, hanem a szegény türelmes állat, a kin az apró emberek a püfölést tanulmányozzák. Mert a gyermekeknél nem kell nagyobb zsarnok, csak rászabaditsák. S micsoda mókákat tud velük Jankó véghez vinni! — mondom mint egy hüséges kutya, a ki kötelességének tekinti, hogy a gyermekpajtásait mulattassa.

A mi ismeretségünk onnan kezdődik, hogy egy alkalommal Jankó benézett hozzám az ablakon. Odanyomta orrát az üveghez, s bevigyorgott egész szemtelenül. Elkergettük kétszer, de visszajött harmadszorra is. Akkor kinyitottuk az ablakot, s szép szeliden igy szóltunk hozzá:

— Kis fiam, ha olyan nagyon akarsz, hát bejöhetsz hozzánk, nem muszáj az ablakon benézni . . .

Jankó legnagyobb meglepetésünkre bekullogott, s szép illedelmesen leült a konyhában.

Pár napra rá elfeledkeztünk róla egészen. Hát egyszer csak nekünk rohan valaki, hogy majd a nyakunkba ugrott. Vasárnap volt éppen, és a templomból jöttünk kifelé. Megismertük. Ni Jankó!

Egy-egy borzas georgiát nyujtott felénk olyan könyörgő tekintettel, hogy lehetetlen volt visszautasitani. A szára is kurta volt a virágnak, látszott, hogy ugy tépte valahonnan hirtelenében. No azt hittük, hogy ez csak addig lesz. Hát uramfia, nem egész délután azt csinálta! — vagy ötször beszaladt hozzánk s hol egy marék penerus virágot, hol egész csomó kusza őszi rózsát, szagos levelet nyomott a markunkba lelkendezve. Csak ugy lihegett belé. Biztosra vettük, a kis kertjükből lopkodja. Ugy mondta aztán a cselédünk, hogy a sétáló vasárnapi publikumot kárositotta meg vele. A mit sem sejtő czifra parasztleányok kezeiből ragadozta el villámgyors mozdulattal s azok most fel vannak ellene háborodva s csak kicsibe mult, hogy jól el nem verték.

A virághordást hát letiltottuk, de Jankót nem birjuk lerázni a nyakunkról. Egy nagy kulcs a kezébe — egy nagy darab kenyér és átjön hozzánk majszolni. Olyankor mindig maga van. Milyen jó izüen eszi a kenyerét és dehogy lehet rávenni, hogy tölünk valamit elfogadjon. Ha perelünk érte, inkább elmegy. A csizmája kopogásáról meghalljuk a gangon, hogy no most meg van sértve. Olyankor surolja talpával a követ. De a haragja se tart sokáig, csak koczog megint vissza s vigan lóbálódzik nyakában a kis pénzes zacskó.

Hanem azért az utczán csak a bolondos Jankó járja. Itt is ott is panaszkodnak rá, legkivált nekünk. — Lehet, hogy sajnálják tőle, hogy még valahol megtürik. Némely emberre ugy rá jár a szekér rudja, mintha tehetne róla, hogy a világon van. Mintha egynek-egynek semmi joga se volna ahhoz, hogy éljen, hogy a levegőt szivja, a mi közös mindnyájunké. Sok ember azért haszontalan semmi, mert ugy belenevelik. Örökké azt hallja magáról, a mibe szinte belebénul az önérzete, az ambicziója. Pedig akkor vége van, — eltapossák. Mikor milyen küzködés megy végbe abban az örökös csatában, a mit életnek neveznek! Eszembe jutnak azok a fából kifaragott birkózó figurák, a mit a tótok árulnak. Bizony-

Mai lapunk 6 oldal.

00000964

Nyilt levél

méltóságos és főtisztelendő Molnár János pápai prelátus és az országgyülési néppárt elnökéhez.

Minthogy a förendiházban ez idő szerint alkalmam nincs, hogy a nyilvánosság előtt elmondhassam azt, a mit elvbarátaimmal közölni óhajtok, a sajtóhoz kell folyamodnom. Ez az oka annak, hogy ezen feltünö és szokatlan uton hozzád fordulok, hozzád szólok. Méltóságos pártelnök uram. A mióta folyó évi szeptember havában a néppárt az ugynevezett napirend-vitában részt vett s kapcsolatosan az obstrukcióhoz csatlakozott, meg nem szüntem előtted, de hivatalos pártértekezleteink alkalmával is azon aggályaimnak kifejezést adni, hogy az országgyülési néppárt ezen parlamentáris taktikája által programmjának egyik sarkalatos pontját, — az 1867-iki kiegyezés megujitását értem — háttérbe fogja szoritani.

Es bárhogy is taglaljuk, értelmezzük és magyarázzuk a politikai harczok végnélküli láncát, mely ma a képviselőház három ellenzéki pártját egymáshoz füzi, nem tagadhatjuk, hogy az obstrukció különféle fázisai a kiegyezési törvényjavaslatoknak tárgyalását késleltette, meghiusitotta. Meg nem szüntem hangsulyozni, hogy a kiegyezés létrejöttét nemcsak Magyarországra nézve, de a birodalom nagyhatalmi állását is tekintve olyannyira fontosnak tartom, hogy számolva dinasztikus érzelmeinkkel is, okvetlenül szükséges, hogy a néppárt ezen válságos pillanatban politikai sulyának egész erejével a kiegyezés méltányos megoldása mellett a küzdtérre lépjen és a liberális rendszer, liberális többség és liberális kormánynyal szemben a jogos harczot csak akkor folytassa, a midön ezen, a Habsburg-dinasztiára, az Osztrák-Magyar birodalomra és hazánkra egyaránt fontos és létkérdés gyanánt előttünk álló ügy szerencsés megoldást és befejezést nyert.

Nézetem az volt, hogy a többség valamint az ellenzéki pártokkal szemben is a néppárt helyes taktikája csak az lehetett, hogy mindent megkiséreljen a kiegyezés méltányos véglegesitésére. Fájdalom, ez nem következett be: a párt obstrual, vagy néma szemlélője marad az eseményeknek; elmulasztotta tiltakozó szavával az obstruáló ellenzék azon harczát enyhiteni, amely ezen alkalommal személyek, egyének, de korántsem elvek ellen irányult. Ezen mulasztást pótolni ma késö. Tekintse sikernek, ki nézetemet nem osztja.

Korántsem párt-taktikából vettük fel a néppárt programmjába a kiegyezéshez való ragaszkodást, hanem azon meggyöződésünk alapján, hogy a gazdaságilag független Magyarország gazdaságilag hanyatlásnak indul, hogy a gazdaságilag független Magyarország rövid időn belül politikailag is szükségképpen azzá válik, ami egyértelmü a nagyhatalmi állásáról való lemondással.

Igenis, ismétlem, Magyarország nagyhatalmi állásáról való lemondással. Mert ma a vámsorompó nélküli politikai dualizmus következtében hazánk a birodalom határain belül, de kifelé is európai nagyhatalom, anélkül lehet agrár. lehet iparos ország, de kiegyezés nélkül nagyhatalmi állásának az emlékére szebrot emelhet. De a néppártnak az obstruáló pártokkal való együtt szereplést azért is súlyos aggodalommal néztem, mert láttam, éreztem, hogy feltarthatatlanul legurul konzervativ magaslatáról.

A parlamentális taktika következtében, a parlament személyes harcza folytán ma forradalmi állapot áll fenn Magyarországon, olyan értelemben, hogy minden tekintélynek hatalma megszünt és a legellentétesebb elemek egymással szövetkeznek. Es igy megdöbbenéssel kell konstatálnom, hogy a három obstruáló párt ölelkezése egy negyedik ellenzéki frakciót nemzett: az alkotmányhü szabadelvü pártot. Tagjai azonban majdnem kivétel nélkül éppen azon férfiak, akiknek szeplötlen jelleme előtt meghajolok, de kik az egyházpolitikát napirendre tüzték és diadalra vitték, akik ellen mi sorakoztunk és egymással pártkötelékbe léptünk, hogy annál sikeresebben küzdjünk ellenök. Ha velök szemben ma szünetel a harcz, miért nem szünetelt a harcz akkor, midön szeptemberben a napirend-vita alkalmával sokkal magasztosabb elveknek érvényesitéséről volt szó, mint egy Bánffynak a megbuktatásáról.

Ime a parlamentáris taktika diadala és sikere, hogy a radikalizmus győz az egész vonalon, hogy azok, akikről a néppárt hivei hirdették, hogy az egyházpolitikával a liberális táborban meghonositották a radikalizmust, ma a néppárt hozzájárulásával elnöki emelvényekre, talán miniszteri fauteuil-ekre is kerülhetnek. De értsük meg egymást. Mondják, hogy azok, akik véleményeink szerint az egyházpolitikával az alkotmányon rést ütöttek, ma az ellenzékkel az alkotmányt védik.

Tagadhatlan, hogy Bánffy és Tisza Kálmán az alkotmány ellen törtek. Ha ujévig csoda nem történik, exlex, alkotmányellenes állapot áll be, akár törvényerőre emelkednék Tisza inditványa, akár az obstrukció következtében meg nem szavaztatnék az indemnity. De valamint élöszóval akár gyakran négyszemközt feltettem a kérdést, ismétlem most a nyilvánosság előtt: félő, hogy az ország a törvénytelen állapotért nem e vonhatná felelősségre az ellenzéki pártok parlamentáris taktikáját? En részesse nem kivánok lenni az alkotmányt veszélyeztető állapotoknak. Az obstrukciót elleneztem, mert az anarchia, a radikalizmus bölcsőjének, minden tekintély sirjának tartottam. A bekövetkezett jelen állapot nekem ad igazat és az Andrássy Gyula gróf választóihoz intézett levelében: „a lemondás ellen azt is felhozzák, hogy a parlamentárizmussal ellenkezik, hogy a kisebbség kormányt buktasson. Ezen elmélet helyes; de miatta az országot mindazon megmérhetetlen szellemi és anyagi kárnak kitenni, melylyel a küzdelem folytatása járna, annál kevésbbé volna helyes, mert ez az elmélet a maga egészében ugy sem tartható fenn“ — akkor — engedelmet kérek — de ezen sorokban a parlament souverenitásaféle elméletnek a visszhangját vélem hallani.

Ezen elméletnek a hive nem vagyok. Kormányok nemcsak a többség vagy a kisebbség által buktattatnak meg és létesülnek. Alkotmányos életünk csakis három tényező közreműködésével képzelhető: a korona és a két törvényhozó testület. Forradalom áll be, a midön e három tényező müködésének az egyensulya megingott, ha az összhang megszünt. A mai helyzetben, midön minden tekintély szünetel, érintetlenül ragyog ezer éves szt. koronánk, apostoli keresztjének a fénye. Mint hazafi és katholikus e fény nyomán folytatom utamat és reménylem, hogy ez uton az országos néppárttal, de az országgyülési néppárttal is találkozom. Ha csalódtam, árván maradok lelkiismeretemmel és meggyöződésemmel.

Csákvár, 1898. deczember 20.

Esterházy Miklós Móricz gróf.

---

bizony olyannak láthatnak bennünket a szent emberek, a paradicsombeli szent fák árnyékából.

De hogy el ne térjek, — a multkor is mi történt szegény Jankóval. Valami kóborló kutya mind a két lábát keresztülharapta. Jankó végigsirta, kiabálta az utczát. Ugy futottunk ki a kapu elébe, hát már akkor oda volt támaszkodva a mi keritésünkhöz. A vér vékony sugárban szökött ki a sebből, a melynek csupa habos volt a széle. Ugy huztuk be Jankót sántikálva s elküldtünk az anyjáért. Rendesen öltözködött, jóképü asszony az anyja s mi elcsodálkoztunk a hidegvérén, a mivel a Jankó tragikus helyzetét felfogta. Ugy hajtotta maga előtt hazafelé, mint egy pandur, pedig szörnyen sántitott a gyerek s hogy sár volt épen, a leszakgatott ruhája minduntalan beleért a padló melletti pocsolyába. Csak piszegett már s a szemeit dörzsölte a maszatos öklével. Az embereknek, a kik kint állottak a kapuban, — magyarázólag kiáltotta oda az asszony:

— Az e, tisztára rossz kutya marta meg, kábult kutya. Egy szem fehér paszulyt kötök majd a lábára a gyereknek. . . .

Nekünk el volt rontva a napunk, sajnáltuk Jankót. Há treggel ki állit be más mint ő, már akkor vigan ugrált a bekötött lábával. Fontoskodva adta elö, hogy elmentek a doktorhoz, a kutyát meg hajszolják, mert biztosan rosz kutya volt.

Mindennap eljárt aztán referálni az eredményröl. Negyed napra már futott, egy nagy pecsétes levelet lobogtatva kezében. A szeme ragyogott, s szinte elfult a hangja:

— Visznek, Pestre visznek, itt a czédula a szolgabirótól! — Még máma felülünk a gözösre.

Ugy örült neki a szegény, hogy még tudom szivesen kiállott volna egy pár kutyaheczczet.

Oda volt aztán vagy hat hétig Pesten, azt hittük vissza se kerül többé. Gondoltuk: az anyja szolgálatot kapott odafönt, a gyereket meg kiadta valakinek tartani.

De bizony csak elökerült Jankó. Megfehéritette a pesti levegö, s igen le volt köszönve. Kérdjük töle:

— Hát jó volt-e Pesten?

Rázta a fejét, hogy nem. Az oldalát szurkálták mindig és nem volt szabad szaladgálni.

Hanem gözösen menni még mindig szeretett. Multkorába kijutott neki megint. Hogy nehéz az élet, hát mindenki gongolkozik, ha lehetne rajta valamit könnyiteni. Itt a mi Kánaánnak nevezett szép alföldünkön is szokás, hogy ugy néha összepakol egy néhány család, s megindul a világba szerencsét próbálni. Elmennek a hegyes, köves vidékre, bányák mellé, vagy megvesznek olcsó pénzen valami sovány rossz földet, abban a reményben, hátha addig kényszeritik, mig terem nekik valamit.

Jankóék is a kivándorlók között voltak.

Elláttuk Jankót jótanácsczal, hogy ilyen becsületes, olyan szófogadó maradjon, hogy szeressen dolgozni stb. Ki is kisértük a kapujtóig. Aztán nem volt nap, hogy ne emlegettük volna. Istenem, hátha ráomlik a bánya, vagy valami robbanás történik.

Pedig csak hazakerült megint, nem vész az el mint a rossz pénz és nem lehet rajta tuladni. Olyan füstszagu volt, még mintha az arcza is kormos lett volna. Hasonlitott valami kósza varjuhoz. En istenem, ha a varjut megtürjük, ha ugy néha bizalmasan kerülgeti a házunk tájékát, miért ne tudnánk megtürni ezután is a szegény Jankót?!

— **A király személye körüli uj minisztere.** A hivatalos lap tegnapi száma két királyi kéziratot közöl, amelyek egyikével Ő Felsége fölmenti Bánffyt a személye körüli magyar miniszterium ideiglenes vezetésétől. A másikkal a király Széchenyi grófot nevezi ki uj miniszterének, akinek egyben a belső titkos tanácsosi méltóságot is adományozza.

— **A válság.** Sokáig már nem tarthat, arra mutat minden jel. *Szilágyi* nyilt levele, *Csáky* szavai, *Andrássy* levele mindez arra mutat, hogy végrevalahára mégis csak bukik a szabad uszó. Magában a szabadelvü pártban ujból megindult a forrongás, különösen, mikor ismeretes lett Szilágyi enunciációja s immár az a rejtett vélemény a Lloyd épületben is, hogy minden bajnak Bánffy az oka, Bánffynak menni kell. Hiába rendeli meg már Bánffy a mübizalmi szavazatokat, hiába tartat népgyüléseket napi dij ellenében működő hazafiakkal, az már előre látható, hogy sorsát el nem kerüli. Hogy Bánffy báró is teljes tudatában van helyzetének tarthatatlanságáról, bizonyitja az a körülmény, hogy tegnap már puhatolódzásokat tétetett hiveivel az ellenzéknél, minő áron volna hajlandó legalább az indemnytit keresztül bocsátani. E tanácskozásokat nagy titokban folytatták ugyan, de azokból annyi mégis kiszivárgott, hogy a kormány hajlandó elejteni *Perczel* jelölését is, ha deczember 31-ig az ellenzék az indemnyiti megszavazása elé akadályokat nem gördit. Az ellenzék azonban hallani sem akar semmiféle kompromisszumról, csakis az esetben, ha a szabadelvüpárt elejti Bánffy bárót, mint aki minden bajnak oka. His szerint számos tekintélyes kormánypárti

00000965

képviselő és a disszidensek tegnap bizalmas értekezletet tartottak, a melynek tárgya szintén a parlamenti helyzetből való kibontakozás volt. Ezen az értekezleten szóba került, vajjon nem lehetne-e akcziót inditani magában a *szabadelvü pártban Bánffy elejtésére* s oly átmeneti kormányt alakitani, melynek működése elé azután az ellenzék nem görditene akadályokat. E tekintetben a tárgyalások még folyamatban vannak, de máris Darányi nevét emlegetik Sulyosbitja a kormány helyzetét az is, hogy a Reichsratot ma január 17-ig elnapolták. Vasárnap a fővárosi kormánypárt zárt ajtók mellett „népgyülést" rendez, hogy bizalmat szavazhassanak *Bánffy* bárónak. Ez a négyülés nagyon is szánalmasnak igérkezik, legalább arra mutat, hogy a megjelenésre valóságos kötéllel fogják a testületeket s a polgárokat.

— **A néppárt üdvözlése.** *Monár* János prelátushoz tegnap a következő távirat érkezett: „A zemplén vármegyei egyesült ellenzék mai értekezlete az országgyülési ellenzéki pártoknak az alkotmány védelme érdekében kifejtett önfeláldozó parlamenti küzdelmeért köszönetét és elismerését nyilvánitja. Id. *Lengyel* Zoltán dr., *Vicsmándy* Ödön pártelnökök."

— **Szilágyi Dezső a kormány ellen.** Pozsony városának nevezetes napja lesz ez a mai. Szilágyi Dezső fogja ott ma a leszámolóját tartani, amely hogy mit tartalmaz majd, mutatja az a nyilt levél, melyet a választóihoz intézett. A beszámolón kivül Szilágyi az ünnepek után a parlamentben is fel fog szólalni és fontos kijelentéseket teszen. Szilágyi nyilt levelét választóihoz, a beszámoló alkalmával fogják kiosztani a választók között. A „nagy cséplőgép" megmozdulása már eddig is konsternácziót keltett a kormánypárton, mely a kilépettek ily erélyes akczióját nem várta. Szilágyi nyilt levele a legsulyosabb csápást méri a tehetetlenül vergődő Bánffyra A képviselőház volt elnöke nyugodt hangon, tömör előadásban sorolja fel a miniszterelnök kormányzati hibáit egészen a lex Tiszával történt kisérletig. A mostani egész bajért határozottan Bánffyt okolja s végre is ama nézetének ad kifejezést, hogy ha lemond Bánffy, rendes kerékvágásba tér vissza minden. Nyilt levelének erre vonatkozó passzusát lenyomatjuk itt külön is, a következőkben:

Ha a kormányelnök nem alkalmas arra, hogy a feladatokat sikeresen megoldja, — és ez iránt ma, úgy hiszem, ő sem táplál kételyt, nincs más mód, mint a jelenlegi többségből, átadni másnak, ki a korona választ és a többség támogat, a feladatokat. Sem a parlamentarizmus, sem a kormányzati elv nem szenved sérelmet. Hány miniszterelnök hagyta el helyét. eddig birta a korona bizalmát, a többség támogatását, hazafiságból és annak felismerése mellett, hogy más kéz alkalmasabb a jövő feladataira. Kétségkivül ez áldozat. De ha már áldozni kell, inkább a személyi tekintetek legyenek feláldozva, inkább áldozzon mindegyik fél felfogásából, vélt vagy igazi pártérdekéből, sőt még abból az önérzetből is, mely arra készteti, hogy mindvégig tanusitsa, hogy minden helyes, a mit tett és hogy mindenben következetes marad elfoglalt álláspontjához.

— **A Reichsrath elnapolása.** Bécsből jelenti a táviró, hogy a miniszterelnök átiratot intézett a Reichsrath mindkét házának elnökségéhez, amelylyel a Reichsrath üléseit Ő Felsége megbizásából január 17-ig elnapolja. *Thun* gróf ezzel érzékeny csapást mért *Bánffy* Dezsöre, mert az osztrák képviselőház eddig egy kiegyezési javaslatot se tárgyal. Ausztriában most már a 14. §. segitségével fogják a kiegyezési provizóriumot életbeléptetni, de hogy mit fog tenni báró Bánffy, azt még ma, kilenc nappal ujév előtt senki sem tudja.

— **Tisza Kálmán beszámolt.** A nagyváradi mamelukok beszámolásnak nevezik azt a tényt, hogy megjelent közöttük Tisza Kálmán nyilatkozandó a helyzetről s okát adandó a Tisza-lex összetákolásának. A város hazafias polgárai előtt azonban *leszámoló* volt a váradi politikai sokadalom, mert bizony, hogy érdeme szerint számolt volt le az ellenzéki polgárság a rókamáju alkotmánytipróval. Ahogy betette a lábát Tisza Nagyváradra, megkezdődtek ellene a legmérgesebb tüntetések, amelyekért alig nyujthatott neki kárpótlást mamelukjai talmi lelkesedése. A vasutnál szörnyen megabczugolták, majd hogy meg nem dobálták. Az utczákon befelé menet folyton kisérte a kellemetlen abczug és a fütty, de még a Casinóban se maradtak mentek fülei az általános ellenszenv eme kifejezéseitől. Valóságos, hamisitatlan fővárosi zamatu tüntetés volt a váradi beszámoló. olyannyira fővárosias, hogy még a rendőrség brutalitása se hiányzott. A hires beszámoló különben a „Fekete Sas" termében folyt le, amelybe ugyancsak nem tudott ez alkalommal bejutni más ember, csak a legmegbizhatóbb kormánypárti, nehogy az idylli egyetértést megbontsa valami ellenséges abczug. Megjegyzendő azonban, hogy a beszámolásról hiányzottak a legtekintélyesebb kormánypártiak.

A „generális" beszámolásából persze azt a részt hallgatták legnagyobb érdeklődéssel, a mely a Tisza-lexre vonatkozott. A javaslat megalkotásának legfontosabb indoka volt — ugymond Tisza — figyelmeztetni a képviselőket, hogy ha beáll az az állapot, amikor nem alkotmányos uton és módon kell az országos érdekek megvédéséről gondoskodni, ugy azt az állapotot tisztán az ellenzék idézte elő.

Fejtegette aztán hogy javaslatában nincs felhatalmazás, hanem csak figyelmeztetés van benne, hogy ezen felhatalmazás nagy fontosságánál fogva a kormány eddig mehet, de tovább nem. Majd igy folytatta: Mindenki tudja, egész életemben ellensége voltam a klotürnek, nem kivánom azt ma sem, de ha mégis odajutnánk, hogy választani kell a parlamentáris alkotmány vagy a klotür közt, akkor bizony nagyon fontolja meg minden ember, hogy a kettő közül melyiket fogja választani. Szavait azzal zárta be, hogy ha a magyar ellenzéknek szabad tanulni botránycsinálás dolgában az osztrákoktól, úgy a kormány is tanulhat Anglia legnagyobb államférfiaitól.

Népgyülés a Tisza-lex ellen.

Nap-nap után látjuk, hogy Bánffy Dezső vazallusai s uszályhordozói konczleső szolgálatkészsége révén bizalmi nyilatkozatokat csikar ki egyes törvényhatóságoktól, olyan bizalmi nyilatkozatokat persze, a melyek őszinteségében a legnaivabb ember sem hihet. — Szomoru, de jól ismert jelenség ez, s egyuttal biztos barometrum, a mely hüen jelzi, mikor borult az ég, a husos fazék s annak kezelője, a kormányelnök fölött. Megnyugtatására szolgálhat azonban minden igazlelkü hazafinak, hogy az ország zöme-magva, a polgárság ama része, melyet nem silány érdekek vezetnek a fenyegető politikai helyzet megitélésében, a mely őszinte alkotmányához, királyához rajongással ragaszkodó szivvel áll ki mindenha a küzdelem terére, a mikor országos érdekek megvédéséről van szó, — mondom, hogy ez a hatalmas tábor is megmozdult már az egész hazában.

A csongrádi példa ragadós lett a mameluk vármegyékben, városokban, de egyuttal nagyon jó volt arra, hogy megszólaltassa a polgárság ama részét, a mely jogosabban nevezheti magát magyarnak és nemzetinek a Bánffy seregénél. Mig Bánffyék kieröszakolják a bizalmi nyilatkozatokat, addig a kemény alkotmányvédő tusában verejtékező országgyülési ellenzékhez a saját akaratából örömtelt szivvel harsogja bizalmi szózatát a hazafias nép.

Székesfejérvárról is ment bizalmi nyilatkozat Bánffyéknak, a mit természetesnek találunk, mert hisz itt székel a kormány egyik főmegbizottja, a főispán. De kogy mennyit ér ez a bizalom, mutatja az a lelkes mozgalom, a mely a város hazafiasan érző polgárai sorában megindult, ellenculyozandó a szolgalelkü meghunyászkodást, a mely a kormánynak tett bizalomnyilvánitásban szomoruan megnyilatkozott.

Nagy népgyülésnek lesz legközelebb szinhelye az ősi koronázó város. E gyülekezetben fog nyilatkozni az egyesült ellenzék e helyzetről. *Kalocsay* Alán, városunk képviselője kezdeményezésére mozdult meg az ellenzék s határozta el a tiltakozó gyülést, a melynek tárgyában tegnap a rendkivül népes értekezlet volt a Függetlenségi kör helyiségében. Jelen voltak: Dr. *Saára* Gyula a kör elnöke, *Kalocsay* Alán tb. elnök, országgyülési képviselő, dr. *Borchert* Jenő, *Hoffer* Lajos, *Laufenauer* Ferencz, *Langer* József s az ellenzéki polgárok vezetői közül számosan. Dr. *Saára* Gyula elnök megnyitja a rendkivüli közgyülést s előadja összehivásának a czélját: *a város igazi közvéleményének nyilvánitása czéljából az egyesült ellenzék által tartandó népgyülés módozatainak előzetes megbeszélése.* Majd fölszólitja *Hoffer* Lajos jegyzőt a mult ülés jegyzőkönyvének felolvasására.

A jegyzőkönyv hitelesittetvén dr. *Saára* Gyula előadja a f. hó 17-én tartott szükebbkörü bizottság határozatát, mely felkéri *Kalocsay* Alán országgy. képviselőt egy, a Székesfejérvár sz. kir. város polgáraihoz intézendő felhivás megszerkesztésére és ennek, valamint a népgyülést illető határozati javaslatnak a közgyülés elé való terjesztésére. Ez a szükebb körü bizottság egyhangulag szükségesnek tartja a népgyülés megtartását s annak napjául decz. 26-án, azaz karácsony másnapját javasolja és felkéri Kalocsay Alán és Meszlenyi Lajos orsz. gyül. képviselőket a népgyülésen való részvételre. A szükebbkörü bizottság bővebb módozatoknak a megállapitását a közgyülésre bizza. Mivel pedig Kalocsay Alán a felkérésnek örömmel tett eleget, felhivja Kalocsayt a „Felhivás" és a határozati javaslat felolvasására.

Kalocsay Alán mielőtt ezt tenné, vázolja a jelenlegi politikai helyzetet. Lefesti a kormány ravasz, erőszakos eljárását és a hallgatóság lelkes tetszése mellett leghatározottabban elitéli Tiszának alkotmányunknak, ezen legdrágább és féltve őrzött kincsünknek a megtámadását. Majd benyujtja a polgárokhoz intézendő „Felhivás" tervezetét. A közgyülés ezt elfogadja és kinyomatását és szétbocsátását elrendeli.

Most Kalocsay felszólitja a polgárokat a népgyülésen való minél számosabb részvételre, majd benyujtja a határozati javaslatot, melynek lényeges tartalma a következőkben foglalhatók össze.

1. Székesfejérvár város *egyesült elllenzéki* polgárai csatlakoznak az ellenzék hazafias küzdelméhez és öt kitartásra buzditják.

2. Kárhoztatják a lex Tiszát és az ahhoz való hozzájárulást *alkotmány tipró* és hazafiatlan nyilatkozatnak tekintik.

3. Felhivják az országgyülési ellenzéket az önálló vámterületre vonatkozó törvények benyujtásának és tárgyalásának szorgalmazására.

E három ponton kivül Kalocsay még ajánlja, hogy a népgyülés jegyzőkönyvi kivonata küldessék meg az összes ellenzéki pártok vezető férfiainak és vezérlapjainak és hogy a lex Tisza ellen az országgyülési képviselő által felirat terjesztessék fel.

A közgyülés a határozati javaslatot is

00000966

egyhangu lelkesedéssel elfogadja, dr. Saára köszönetet mond érte Kalocsaynak, s azután áttérnek a népgyülés rendezőségének és tárgysorozatának megállapitására.

A népgyülés elnökének *Tóth* Arthurt, jegyzőjének *Laufenauer* Károlyt kérik fel. Mivel Kalocsay és ennek közbenjárására Meszlenyi Lajos megtgérték a népgyülésen a részvételt, a programmot a következőleg állapitják meg

Elnöki megnyitó, tartja: dr. Saára Gyula.

Tiltakozás a Tisza-lex ellen, tartja Kalocsay Alán orsz. gyülési képviselő.

Beszámoló az ellenzék eddigi müködéséről, tartja: Meszlenyi Lajos orsz. gy. képviselő.

Végül Fister János előadja a polgárság óhajait, mely után az elnöki záróbeszéddel a népgyülés véget ér.

A népgyülés helyéül a vásártér északi részét jelelik ki, kedvezőtlen időjárás esetén pedig a Kunkler-féle „Központi vendéglő" helyiségét.

A vásártérre a polgárság zászlókkal fog ünnepélyes menetben felvonulni, melynek kiindulási pontja a Vörösmarty tér lesz.

UJDONSÁGOK.

— **Az ujévi üdvözletek s az udvari gyász.** Legtelső rendelkezéshez képest az ő császári és apostoli kir. felsége részére szóló ujévi üdvözletek átvétele czéljából a budapesti kir. várban és a bécsi Burgban rendesen megtartatni szokott fogadások a néhai Erzsébet császárné és királyné ő felségeért viselt udvari gyászra való tekintettel, ezuttal nem fognak megtartatni.

— **Az özvegy trónörökösné mint védnökasszony.** A vöröskereszt-egyesület királynénk megdicsőülése folytán elvesztette volt tudvalevőleg a védnökasszonyát. Ő felsége a király most *Stefánia* özvegy trónörökösnére ruházta át további rendelkezéséig ezt a tisztséget, de amint azt a hivatalos lap jelenti, csak további rendelkezéséig.

— **József főherczeg udvarából.** *József* főherczeget katonai szolgálata 50 éves jubileuma alkalmából *Gyarmathy* Zsigáné Kalotaszeg jeles asszonya üdvözölte. A főherczeg most rendkivül szivélyes levélben mondott ezért köszönetet Gyarmathy Zsigánénak, a kivel tudvalevőleg sok év óta személyes ismeretségben s levelezésben van — A főherczegi pár Fiumében tölti a karácsonyi ünnepeket s természetesen a két főherczegkisasszony, *Erzsébet* és *Klotild* főherczegnők az ünnepekre elutaznak fenséges szülőikhez. Ezért már tegnapelőtt megtartották a karácsonyi ünnepélyt Alcsuth és környékének szegény gyermekei részére, a kiket a főherczegkisasszonyok alhalmoztak minden jóval. Most is gyönyörü szép karácsonyfát, telve édességgel s hasznos tárgyakkal állitottak fel az alcsuthi zárda iskolatermében. A két főherczeg kisasszony *Szirmay* Sarolta grófné udvarhölgy és *Holdházy* Mária nevelőnő kiséretében jött el a szegény gyermekek közé, a kik lelkes fogadtatásban részesitették őket. Egy kis leány üdvözlő beszédet mondott a főherczegkisasszonyokhoz. a kik a sok szép és hasznos ajándékot maguk osztották ki.

— **Jótékony főpásztorok.** *Schuster* Konstantin váczi püspök a minap 50 ezer koronás alapitványt tett az angol kisasszonyok eperjesi leánynevelő intézete javára. Ezzel együtt 260 ezer koronát áldozott már a nagyszivü főpásztor a nevezett intézet fölvirágoztatására. — *Hetyey* Sámuel pécsi megyéspüspök a karácsonyi ünnepek alkalmából 100 frtot küldött az „első mohácsi jótékony nőegylet"-nek, 100 frtot a szegzárdi r. k. óvódának és 100 forintot a szegzárdi népkonyhának.

— **Bucsuzó.** *Gremsperger* István, apátkanonok e hó 18-án vett bucsut a *kath. legényegylettől* a melyet oly hosszu éveken keresztül annyi ügybuzgósággal és szeretettel vezérelt. Már régóta fiatalabb vállakra óhajtotta helyezni az elnöki tiszt fáradságos munkáját, a melyet nagy elfoglaltsága mellett nem vihetett ugy, mint a hogy ő legjobban szerette volna. A megyés püspök átlátván e nehézséget, engedett kérésének és öt az elnöki tiszttől felmentette. Helyét *K. Horváth* István belvárosi plebános foglalta el, ki az összegyült ifjuságot szép beszéddel üdvözölte. Kitartásra buzditota őket a Legényegyletet, hogy az egylet magasztos czéljait átértve, mind a hazának, mind pedig az egyháznak igaz fiai lehessenek. Forduljanak hozzá — mint mondá — bármikor bizalommal és őszinteséggel, ő a legmelegebb szeretettel és és jóakarattal lesz mindenben segitségükre.

— **Itt a tél.** Tegnap köszöntött be hivatalosan a tél. Deczember 21-ike a terminusa, mit azonban ő kigyelme nem igen szokott figyelembe venni. Néha, söt legtöbbször előbb bebekopogtat, de nem mint udvarias látogató, ki addig nem nyit be, mig a „lehet" vagy „tessék" kiáltás el nem hangzik belülről, néha meg késik, úgy hogy a jégverem tulajdonosok előrelátásból már mesterséges, illetve jéggyár felállitásáról kénytelenek gondoskodni, a korcsolya sport hivei pedig nagy busan mondanak le abbeli reményükről, hogy a téli szabad délutánokat a korcsolyázás kellemesen szórakoztató sportjával fogják elütni. Ilyen pontos mint most, még tán sohasem volt. Alig mult el a hivatalos terminus, máris tükör sima jégréteggel vonta be a vizeket, melyek között Székesfejérvárott első helyet foglalnak el az utczai pocsolyák, azután a kanálisok és végül a jégpálya. Ha csak mást nem gondol az idő, ugy tán pár nap mulva megnyilnak a jégpálya ajtai, megnépesedik a Sas-utcza s a holdvilágos, csikorgó hideg téli estékben meg-megfognak csörrenni a vállakon és a piczi kacsókban a hazatérő korcsolyák. Nem akarunk hosszu telet jósolni, mert a szeszélyes időjárás könnyen csuffá teheti jóslatunkat. Hisz jöhet egy pár enyhe nap, mikor aztán elolvad az a sok szivben örömet keltő vékony jégréteg és „álom lesz sokaknak reménye . . ." A százesztendős jövendőmondó szerint különben

Deczember eleje szelidebben tészen
De a másik fele csikorgó hüs lészen,
Hóval és esővel bosszantva bennünket,
Es csipős darával csapkodja szemünket.
Január olyan lesz, mint elődje vala
Nem hallatszik mezőn, a pacsirta dala.
Hanem annál inkább kell aztán füteni,
Ha ember átalja magát meghüteni.
Február eleje meglágyul egy kissé,
Ötödikén szép lesz, de nem tart örökké.
Megjönnek a ludak, vadkacsák és darvak,
És milliói a vizi madaraknak.

Aztán jön márczius, jön a tavasz és immár vége lesz a télnek.

— **Kilépő városi bizottsági tagok.** Az 1876. évi VI. tcz. 3. §-a értelmében a közigazgatási bizottság tagjainak fele kilép. Ez év végével *Tóth* Aladár, *Farkasdy* Dezső, *Alaghy* Dezső, dr. *Saára* Gyula és *Pálffy* Károly bizottsági tagok fognak kilépni, kiknek helyei a f. évi deczember hó 29-én tartandó városi közgyülésen fognak betöltetni.

— **A kormány izgat.** Olyan nyomtatványt terjesztenek tegnap óta a városban, amelyet undor nélkül igazán nem olvashat el az ember. A kormánypárt fővárosi mühelyéből került ki ez a plakát, amelyen a nemzethez intéznek szózatot. Szép szózat, az igaz, teljesen méltó ahhoz, akinek a parancsára lemázolta valaki papirra! Tele van ez a papiros lázitással s biztatással az alkotmányszegésre. Az emberek nagy része csendes derültséggel nézegette Bánffy kétségbeesésének ezt a nyomtatott bizonyitványát, mások meg fölháborodva hajitották el ha valahogy a kezükbe került. No nagy lehet már a baj ott a Lloyd-palotában, ha már ilyen eszközhöz is hozzá kell nyulni!

— **A tóvárosi kath. Körben** Dorniss István fog e hó 22-én, csütörtökön felolvasást tartani. A felsővárosi kath, Körben Szórády Gyula és Bardon Sándor kántor olvasnak fel e hó 25-én este 6-kor.

— **Karácsonyi ünnep.** A székesfejérvári kath. Legény-egylet e hó 25-én, vasárnap *(nem mint a hogy tervezve volt hétfőn)* este 8 órakor fogja karácsonyesti ünnepélyét tartani. Az ifjuság Erdössy Károlynak a budapesti kath. Legény-egylet alelnökének remek *Pásztorjátékát* fogja előadni. Szereplők lesznek: Sámuel, pásztorgazda: *Schwarz* Gy. Wákor öreg pásztor: *Bugyi* J. Számi, a fia: *Barbély* Béla. Jakab, pásztorfiu: *Porst* A. Beni, pásztorfiu: *Jasper* F. Mózes, farizeus: *Berta* Ferencz. A pásztorjáték előtt Jasper egy magánjelenetet, Izaiás próféta visióját fogja előadni. A játék után pedig a karácsonyi ajándékok kiosztása következik. Az érdeklődő közönséget mély tisztelettel meghivja az *Elnökség.*

— **Kloch báró vád alatt.** Igaz ember lelkében már e név egyszerü hallatára is megujul a fölháborodás. A hires *várnai* választásnak volt ez az ur a választási elnöke, annak a választásnak, amely méltó párja volt a nyitrai és csaczai ocsmányságoknak. Hogy mi történt azalatt a választásnak nevezett hercze-hurcza alatt, hisz emlékszik arra minden magyar ember. Az erőszakoskodások, a törvénytiprások undoritó gyüjteménye foglaltatik össze e két szó alatt: Várnai választás. Es e sok gonosz dolog Bánffy után *Kloch* báró zsolnai vasuti állomásfőnök, azaz volt választási elnök lelkén szárad. Természetes, hogy a manőverben, amely tudvalevőleg *Markovics* János kanonok mint néppárti jelölt ellen irányult, segédkezésére volt Koch urnak Szalavszky főispán egész megyei adminisztrácziója. A jogaiktól embertelen módon megfosztott várnai választók még 1896. decz. havában kérték a bünvádi eljárás megindittását Kloch és czinkosai ellen, de a nyitra törvényszék 1897. évi január 25-án elutasitotta őket. Azonban a pozsonyi királyi tábla megsemmisitette a törvényszék határozatát s vád alá helyezte Klochékat. Erre a trencséni törvényszéknek adatott át az ügy s ez a törvényszék 1898. május 17-én vád alá helyezte. Klochék elég vakmerőek voltak felebbezni. De felsültek, mert a pozsonyi itélő tábla most helyben hagyta a határozatot s igy Kloch társaival együtt a választói jog megsértése miatt törvényt fog állani.

— **Az épitészeti szakosztály ülése.** Az épitészeti szakosztály f. hó 21-én d. e. *Reé* István *főkapitány* elnöklete alatt ülést tartott. Az ülésen *Deutsch* József Széchenyi-u. 8. sz. lakos télszerépitési engedély kérését, továbbá a *D. V. állomáson leégett mühely* helyreállitását, valamint *Basch* Adolfnak telekeldarabolási kérvényét (Lövölde utcza) véleményezik. Ugyancsak elfogadásra véleményezi a szakosztály a városi birtokoknak határkövekkel való megjelelése tárgyában *Havranek* Antalnak az ajánlatát.

— **Megőrült.** Szalay Ábel háziszolga, Öreg-utcza 3. szám alatti lakos, 20-án este lakásán megőrült. A mentőkocsi a városi kór-

00000967

házba szállitotta, hol oly borzasztóan dühöngött, hogy a hajduknak és ápolóknak kellett lefogni és kényszerzubbonyba öltöztetni.

— **Szerencsétlen esés.** *Ritter* György *diósdi* lakos, ki *Tóth* József kis-tétényi kőbányájában volt alkalmazva, f. hó 20-án a bánya széléről a bányába bukott s a szenvedett zúzódások következtében meghalt. A meginditott vizsgálat kideritette, hogy a felelőség senkit sem terhel, mert a szerencsétlen saját balsorsának az áldozata, ki a reggeli dértől csikos deszkáról csuszott le a mélységbe.

— **Hamis pénz.** Az *ercsii* takarékpénztár vezetősége saját pénztárában hamis 10 frtos bankjegyet talált. Az esetről a forgalomba hozó és a hamisitó nyomozása végett jelentést tett az illetékes szolgabiróságnál, ki e dologban megkereste a budapesti államrendőrséget is. Az ez ügyben megejtett nyomozása eredményre még nem vezetett.

— **Kántortanitó választás.** Budafokon decz. 20-án választották meg az uj katholikus kántortanitót. Az állásra egyhangulag *Föglein* Jánost, az eddigi nagytétényi kántort találták méltónak, aki legközelebb el is foglalja uj tisztségét.

— **Egyik a másikból.** *Kováts* József *kereszesi* lakos összeveszett sógornőjével, Kováts Istvánnéval és kire fenyegetésből ráfogta puskáját. Kovács Istvánné feljelentette a fenyegetődző sógort, kitől aztán a csendőrség elvette a fegyvert, melyről kitünt, hogy a gazda nem is fizeti érte a fegyver adót.

— **Gyujtogató.** *Keiser* Ferenczné *csókai* lakos hajlékja, mint már jelentettük f. hó 6-án leégett, A csendőrség meginditotta a vizsgálatot, mely alatt *Molnár* János *csókai* lakos ellen a gyujtogatás gyanuja merült fel. A nevezett unyanis a károsultat felgyujtással fenyegette s a tüz keletkezésének idején csakugyan künn járt a szőlőhegyen. Bognárt gyujtogatás gyanuja miatt feljelentették a moóri kir. járásbiróságnak.

— **Mese egy tragacsról.** *Schlammadinger* Gyula vaskereskedő házából eltünt egy tragacs. *Grünberger* Ferencz *csókai* lakos állitása szerint egy inas lopta el, kitől ő a szinház előtt elvette és haza vitte. Utközben azonban már el akarta adni, de kevésre becsülték, miért is nem tudtak megalkudni. Másnap bejött *Keresztesről Őri* Imre béres, ki elkérte Grünbergertől a tragacsot, mivel szüksége leend rá a hurczolkodásnál. Eddig a mese, melyből a rendőrség azt következteti, hogy a tragacsot maga Grünberger továbbitotta el Schlammadinger házából.

— **Lopás.** A *gyaróí* puszta határában a székesfejérvári káptalan kárára a cselédek által kinhagyott ckékről elloptak 3 lánczot, 3 ösztökét két frt értékben a mint a nyomozás kideritette, *Hornyák* Zsigmond, *Jacsik* Gergely *Schumtz* Ferencz *puszta zámori* lakosok.

— **Rendőrségi hirek.** *Fülöp* Lajos *mohai* illetőségü, Stefanicsnál szolgáló mindenes megszökött gazdájától és elment *Reda* Istvánné cselédjéhez, kitől éjjeli szállást kért. Reggel, mikor a háziak a piaczra távoztak, beosont a szobába és ott a szállás adó ruháját felforgatta és pénzes erszényt egyik ruha zsebéből kivéve, vele elillant a piaczra, hol a lopott pénzen nadrágot vásárolt, melylyel elindult hazafelé Mohára. A kanálisparton találkozott a meglopott cseléddel, ki megfogta és nála a pénzes erszényt megtalálta. Bakisérte a rendőrségre, honnét átteszik a kir. törvényszékhez. — Ma reggel *Gróf* János cseléd, a *Mann*-féle tégla-telepen, bejött a városba, hogy beteg feleségének doktort vigyen. A szinház sarkán találkozott kollégáival, kiknek szivart osztogatott, enapszot fizetett, majd egy tajtpipával gyönyörködtette őket. A pipa azonban nem keltette a Gróf által kivánt bámulatot, miért is azt *Szücs Szabó* András fejéhez vágta, hogy a szépsége mellett a pipa szilárdságáról is bizonyságot tegyen. Erre aztán összevesztek ugy, hogy Gróf véresen jött be a rendőrségre panaszkodni. A rendőrség *Grófot* 3 frt, Szütsöt pedig 2 frt birságra itélte. — *Horovitz* Károly faczér festőt iparkihágásért 3 frtra büntette a rendőrség.

— **Kimutatás** a székesfejérvári jótékony nőegylet által a helybeli szegénysorsu iskolás gyermekek között kiosztott téli ruházatok költségeire nyujtott jótékony adományokról: Dr. Steiner Fülöp 30 frt, Székesfejérvári káptalan 20 frt, Szögyény-Marich Julia, özv. Felmayer Istvánné, özv. Felmayer Károlyné, Dietrich Szilárdné 5—5 frt, K. Horváth István, Karl Józsefné, özv. dr. Say Józsefné 3—3 frt, Karl Istvánné, Csimpoca Mihályné, Madaras Lipótné, Deutsch Ignáczné, Kuthy Józsefné, Schvarzbachné 2—2 frt, Kovács Ignáczné, özv. Gebhardt Ignáczné, Farádi Vörös Szilárdné, Havranek Jánosné, Horváth Lászlóné, Aujedszky Adolfné, Havranek Józsefné, Görgey Karolin, Lichtnekkert Antalné, Véber Károlyné, dr. Eisenbarth Károlyné, Hübner Károlyné, Tóth Aladárné, Bothmer Árpádné, dr. Preisach Lipótné, özv. Szeppelt Nándorné, Szalay Miklósné, özv. Számmer Imréné, Gebhard Bódognné, Töltényi Antalné, ifj. Eisenbarth Ágostonné, Rosberger Károlyné, Kováts Károlyné, Kelemen Gézáné, Reichard Mórné, Herczeg Ignáczné, Flits Miklósné, dr. Bierbauer Viktorné, Pisky Lászlóné, Mattesz Ferenczné, Hetyey Ferenczné, özv. Grundböck Ferenczné, Grundbök Anna, Klökner Józsefné, Scherer Kamilné, özv. Hahn Jakabné, dr. Lövy Károlyné, Lakatos Károlyné, Fittler Béláné, Fanta Adolfné, dr Faludi Miksáné, Tóth Béláné, Vértessy Józsefné, Nedeczky Ágnes, Nedeczky Lujza, dr. Hattyuffy Dezsőné, Kmennt Antalné, Say Istvánné, Dieballa Györgyné, Rotty Mária, Krécsy Miklósné, Gánóczy Flórisné, Lakatos Anna, Kenessey Gyuláné, özv. Schiffer Imréné, Molnár Béláné, Brener Adolfné, Braun Alajosné, özv. Eitz Jánosné, Huszár Adolfné, Birkl Jánosné, Schlammadinger Gyuláné, Kégl Koller Kornélia, Szepesy Gézáné, Plossek Ferenczné, Schnetzer Nándorné, Hamvassy Tihamérné, Szigeti Lajosné, Kaltnekker Mártonné, Nagy Ignáczné, Schlammadinger Antalné, Kreizler Zsigmondné, Hermann Edéné, Marossy Lajosné, Bereczky Miksáné, özv. Emnerth Henrikné, Havranek Lajosné, Farkasdy Dezsőné, Emchecht Józsefné, Kesler Árpádné, dr. Plauer Béláné, Vajmár Ferenczné, dr. Szabady Józsefné, dr. Palánszky Miklósné, dr. Varga Zsigmondné, dr. Ráday Lajosné, dr. Fiáth Györgyné, özv. Schmidt Karolyné, Babogh Lukácsné, Lukács Lajosné, özv. Say Ferenczné, özv. Udvardy Jánosné, özv. Schmoll Györgyné, Brenner Jaroszlávné, özv. Say Rudolfné, dr. Saára Gyuláné, Flögl Edéné, Schlammadinger Alajosné, Kováts, Say Ferenczné, Spitkó Lajosné, dr. Lauschmann Gyuláné, Báró Jenőné, Heinrich Aranka, Göbel Jánosné, Dulovszky Károlyné, Pick Ignáczné, Reinitz Lipótné, Fejér Karolin, Flaskár Józsefné, özv. Rohrmann Ágostonné, Juraszek Jánosné, Reé Istvánné 1—1 frt, Sohár Béláné, Melczer Sománé, Némety Mariska, Neumann Lipótné, Ecutsch Dávidné, Kornis Boldizsárné, Pfinn Józsefné, Erdős Józsefné, N. N., Brestyanszky Karolin, Wünsch Mária, Kis Ignáczné, N. N., Sándorné B. Jolán, Wértess Józsefné, dr. Károlyfy Sándorné, Rötting nővérek, Gebauer Miklósné, N. N., Nagy Jóskáné, Leeb Erzsi, Rózsa Ferenczné, Kuncze Frigyesné, Horváth Jenőné, Havranek Antalné 50—50 kr. Bernáth Ignáczné 20 kr. Összesen 217 frt 70 kr. Özv. Felmayer Károlyné urhölgy Juliska leánya nevében 27 leánygyermeknek fejkendőket és kötényeket adományozott. A nagylelkü jótevők áldozatkészségéért hálás köszönetét nyilvánitja *a jótékony nőegylet választmánya.*

— **Párisi Divat.** Az ily czimen máris annyira megkedvelt divatlap most lép az V. évfolyamba. Hogy a társadalom minden osztálya annyira megszerette, annak oka főkép abban rejlik, mert mindenik megtalálja benne a mit keres. Eredeti párisi modell-ruhák nyomán, fényképfölvétellel készült képei a valódi párisi eleganciával való öltözködést teszik lehetővé az előkelő hölgyeknek; a takarékosakat pedig abban segitik a lap szabásmintái és kimeritő magyarázatai, hogy mindezen elegáns ruhákat otthon is elkészithessék. A szerkesztőség levelezés utján tanácsczal is segitségére van a hölgyeknek minden kérdésben; a lap többi terét a társadalmi élet a lakás-berendezés, az illem, a kézimunkák, háztartás, konyha legfontosabb kérdéseivel foglalkozó czikkek töltik ki. Minden szám még egész ivnyi illustrált regénymellékletet is ad a legkedveltebb modern franczia regényirók müveiből. Ad még a lap mellékletül diszes szinezett divatképeket és szabásmintákat is. Mutatványszámokat is lehet levelezőlapon kérni a kiadóhivataltól (Budapest, V., váczi-körut 78., a Pesti Hirlap palotájában). Előfizetési dij negyedévre 4 frt 50 kr., félévre 9 frt, egész évre 18 frt.

KÖZGAZDASÁG.

* **Póstakényszernek alávetett küldemények Magyarországban.** Gyakran kérdés tárgyát képezi, szabad-e küldeményekhez irásbeli közleményt csatolni. Tájékoztatásul közöljük a vasuti „Áruforgalom" leirásából az alábbi szabályzatot, melynek különösen utolsó pontja vonatkozik arra, hogy mit szabad vasuti küldeményekhez csatolni; egészben igy szól az erre vonatkozó rendelkezés: *a)* Levelek, melyek közé távollevő személyekhez intézett minden nyitott vagy zárt irásbeli közlemény vagy tudósitás tartozik; *b)* időszaki nyomtatványok é. p. hirlapok, folyóiratok egyes lapokban és füzetekben, tartalmukra való tekintet nélkül, feltéve, hogy kiadásuk óta 6 hónap még el nem mult. A postakényszer alól ki vannak véve egész göngyökben vagy ládákban föladott ujságok, ha az illető szállitmánydarabok kizárólag egy átvevőre vannak czimezve, sulyuk 2 kilogrammnál nagyobb s azokban hasonló, vagy egyéb, a póstai szállitásnak fentartott tartalommal biró mellékletek más czimzettekhez szóló világos rendeltetéssel nem foglaltatnak. Ily közleményeknek nem tekintetnek a számlák (faktura), melyek a vasuti küldeményekhez csatolhatók. A számlák azonban a czim, a kelet és az aláiráson kivül csak a tárgy megjelölését és a mennyiségre és az árra vonatkozó adatokat tartalmazhatják. Minden egyéb irásbeli közlemények, még pedig nyugtázás, a megrendelés megujitására vonatkozó fölszólitás, fizetési módozatokra vonatkozó ajánlat stb. stb. a számla jellegét megváltoztatják és a számla a póstakincstárt illető póstai levélküldeményeknek tekintendő.

+ **Állatkivitelünk és Németország.** A német császár e hó 6-iki trónbeszédjében kilátásba kelyezte az idegen husforgalomnak szabályozását a husvizsgálat általános behozatalával. Ez az akczió elsősorban az amerikai husimport kiszoritására irányulna, amennyiben a trichinás amerikai hus ellen az agráriusok, de különösen a vágóiparosok szüntelenül és nem ok nélkül agitálnak. A német husvizsgálati törvény tehát küszöbön áll. Várható hatása reánk nézve előnyös, mert az idegen husárak importját megszoritván, élőállatbevitelünknek nagyobb tért biztosit. Arra pedig ugyancsak szükségünk van, hogy Németország könnyitsen a zárlatokon, mert bár marhabevitelünk előtt a sorompókat már felnyitotta, a három napon belül való levágás kötelezettsége még mindig utjában áll szarvasmarha-kivitelünknek, sertéseinket pedig még a fertőzéstől ment kiviteli piaczunkról sem vihetjük ki. Érthető várakozással nézünk tehát Németországban azon mozgalmak elé, amelyeknek eredménye állatkivitelünk sorsát közelről érinti.

* **Gyógynövények.** A gyógynövények termelésével, egy-két termelőt leszámitva, gazdáink egyáltalában nem foglalkoznak. A termelés fel nem karolásának oka a termelésben való teljes járatlanság s a berendezés költségessége, az értékesités nehézsége stb., nem is szólva a talaj és klimatikus viszonyokról, amelyek pedig itt nagyon is számitásba veendők, mert a behozatal tárgyát képező gyógynövények mintegy 80% déli vagy tengerentuli vidékekről származik s nálunk egyáltalában nem termelhető. E mellett a gyógynövények termelése oly aprólékos munkálatot föltételez, amelyekre a közép és nagybirtokos gazda nem vállalkozik s tényleg ezek termelése inkább a kisgazdáknak nyujthat hálásabb teret. Hogy mely vidékek alkalmasak a nálunk egyáltalában termelhető gyógynövények termelésére, arra nézve még nincsenek tapasztalataink s ez is csak kisérletek utján volna megállapitható oly módon, amint ezt a füfélékre vonatkozólag kifejtettük. A mig azonban a fümagvak termelését tárgyaló igen hasznos kézikönyvek állanak ren-

00000969

delkezésünkre, addig a gyógynövények termelését hazai viszonyaink figyelembevételével szakszerüen és gyakorlatiasan ismertető szakkönyvünk egyetlenegy sincsen ugy, hogy e téren igazán a kezdet legkezdetén vagyunk még. A gyógynövények termelésének bizonyos fokig való felkarolása kétségkivül kivánatos, mert nagyon hasznothajtó, de azért még sem volna helyes ezt nagyobb mérvben elterjeszteni, mert csakhamar tultermelés és az árak nagymérvü hanyatlása állana be. A szakemberek kiemelik ezt s hangsúlyozzák, hogy főleg a kisgazdák körében volna indokolt a gyógynövények termelését meghonositani. E czélból szükséges, hogy a gyógynövények termelésének gyakorlati oktatására egyrészt a fölmivesiskolák sulyt helyezzenek, másrészt pedig kell, hogy az állam e téren szakembereket képeztessen ki, akik mint vándortanitók a gyógynövények termelésére alkalmas vidékeken a szükséges utmutatásokat megadnák.

NYILT-TÉR.*

COGNAC

Gróf Keglevich István utd.

kiváló jó minősége folytán **legnagyobb elterjedtségnek** örvend, a kizárólag diszoklevelekkel kitüntetett *, **, *** Extra **** és **V. S. O.** (fine champagne d'Hongrie) jegyü gyártmányai 127. 4—2. **mindenütt** kaphatók.

A czégnek gyári raktára Ausztria-Magyarországban a legnagyobb és legrégibb e szakmában.

Központi iroda: Budapest, Rudolf-rakpart 7.

* E rovatban közlöttekért felelőséget nem vállal a szerkesztőség.

Karácsonyi és ujévi ajándékul legalkalmasabb egy csinos

„Illatszer Cassetta."

Nagy választékban és jutányos aron kapható

Segesváry Dezső,

okl. gyógyszerész, gyógyáru üzletében. (Kossuth és Szarka-utcza sarok.)

121. 2—2

Van szerencsém a nagyérdemü közönséget tisztelettel értesiteni, hogy a **Magyar Általános Kőszénbánya részvény társulattól Budapesten** a

tatai kőszénbányák

kizárólagos képviseletét Székesfejérvár és vidékére átvettem és szenét itt állandóan raktáron tartom.

A hazai széntermékek közt a **tatai szén** első helyet foglal el és a porosz szénhez hasonlóan, legkisebb salakot sem és nagyon kevés hamut hagy hátra, miért is szobafütésre kiválóan alkalmas.

Kérem a tisztelt fogyasztó közönséget, hogy erről magának meggyőződést szerezni és megrendelésekkel fölkeresni sziveskedjék.

RAKTÁR: a teherpályaudvar bejárójával szemben, a Keszei-féle székgyárban.

Iroda: Sas-utcza 5.

Tisztelettel **WEISZ JÓZSEF.**

Hirdetések felvétetnek kiadóhivatalunkban jutányos áron.

ALAPITTATOTT 1858. évben.

TELEP Palotai-utcza 23.

PFINN JÓZSEF „CONCORDIA"

TELEFON SZÁM 79.

Sürgöny czim: Concordia, Székesfehérvár.

TEMETKEZÉSI VÁLLALAT, ÉRCZ- ÉS FAKOPORSÓ RAKTÁRA

Székesfehérvárott, sas-, Jókai- és iskola-utcza sarkán a „Fekete Sas" szálloda átellenében

SIRKOSZORUK.

SIRKOSZORUK.

A legolcsóbb és legdiszesebb temetések elvállaltatnak.

Hullák szállitása a vidék bármely irányába eszközöltetnek. 70. —11

Vidéki megrendelések távirat utján is elintéztetnek!

Legolcsóbb és legczélszerübb **karácsonyi ajándék** egy

Ujságirók-Sorsjegye

melylyel **1 korona** árért egy **100.000 koronás** és öt 20.000 stb. koronás nyereményt lehet nyerni.

Az összes nyereményeket a kezelőség 20% levonással kivánatra készpénzben visszaváltja. Minden sorsjegy utánfizetés nélkül mind a 6 húzáson játszik. * * * * * *

Huzás feltétlenül már jövő hó 4-én.

Sorsjegyeket ajánl:

A BUDAPESTI UJSÁGIRÓK EGYESÜLETE.

SORSJÁTÉK KEZELŐSÉG:

Budapest, IV. Kossuth Lajos-utcza I. szám.

90. 10—11

Nyomatott Számmer Imrénél, Székesfejérvárott.

00000970